

Surrealisme francès a Tossa de Mar

«Tossa té al pla una horta brescal –on es cullen maduïxes gairebé tot l'any– regada per una riera on hi ha tortugues salvatges, l'aigua de la qual únicament durant el rigor canicular es filtra a la desembocadura».

És un líric paràgraf de la introducció de l'extens article-reportatge (Vol. II, núm. 1, octubre 1934) que la redacció d'Art (publicació de la Junta Municipal d'Exposicions d'Art de Barcelona) encarregà al pintor i crític Rafael Benet, per deixar constància de l'allau d'artistes plàstics i escriptors, la majoria centreuropeus d'origen

"Combat de mantes, 1937"
Tinta sobre paper.

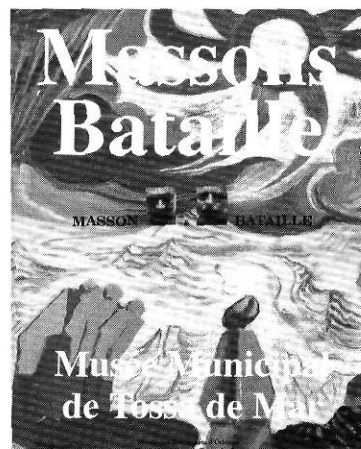

jueu, alguns ja refugiats a França que, de la mà del pintor català afincat a París Pere Créixams, s'instal·laren a Tossa de Mar, «Babel de les Arts», en estades d'irregular durada.

El reportatge de Rafael Benet, un document entusiasta i generós, molt ben informat, contradictori en alguns apartats conceptuals, s'ha convertit en un clàssic per entendre aquest singular i ric fenomen artístic migratori, en un fetitxe: actualment s'exhibeix emmarcat

al Museu Municipal de Tossa de Mar, on, des de 1935 s'hi aplegà una excel·lent representació de la producció elaborada a Tossa, una pinacoteca internacional i local pionera a la península.

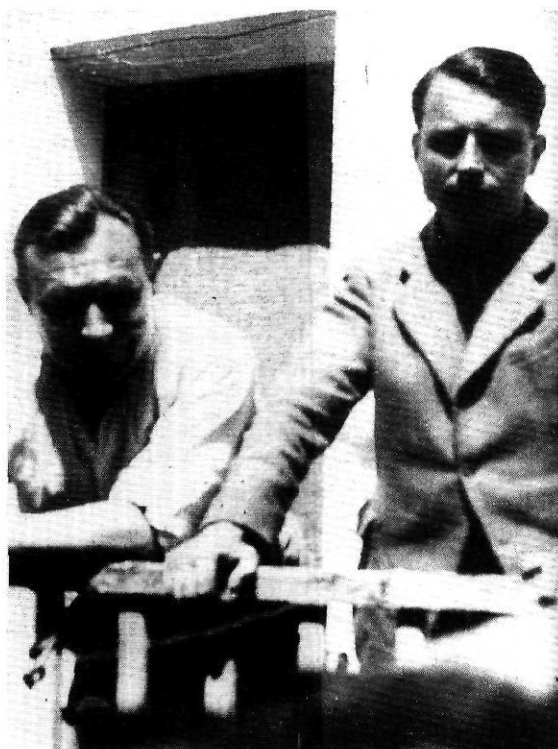
Les instal·lacions del Museu Municipal s'han modernitzat. La seva dimensió,

proporcionalment, és atractiva i funcional, perfecta. Les relacions que l'equip tècnic ha sabut mantenir amb els artistes més importants que han treballat a Tossa, amb els artistes o les institucions representatives, permeten organitzar exposicions retrospectives de gran interès, artístic i cosmopolita.

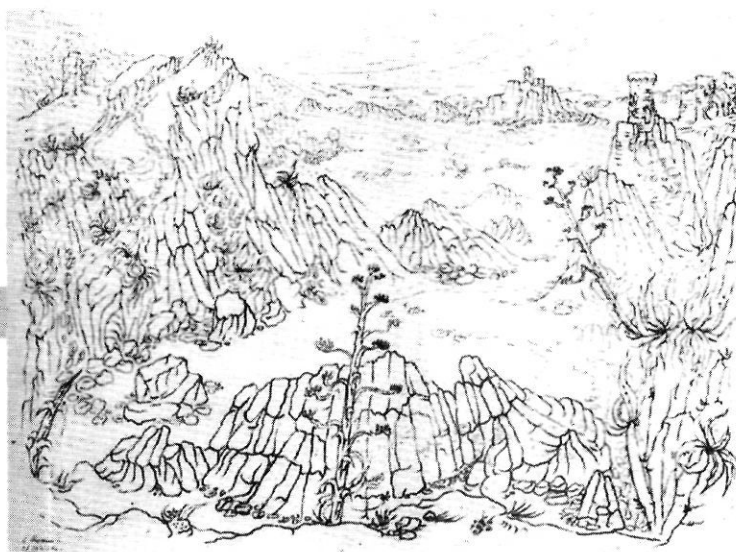
L'estiu passat Tossa homenatjava amb una bellíssima exposició el pintor txec Georges Kars, de qui Suzanne Valadon elogià «el caràcter despullat del seu dibuix, que és simple i gran». Georges Kars, «una figura plena d'aquella àurea mediocritat horaciana» (Rafael Benet), va significar el seu lligam amb Tossa: «Travailler à Tossa c'est une joie pour moi. J'aime ce pays et je lui resterai fidèle».

Masson i Bataille.

Aquest any, en plena primavera, Tossa ens ha ofert una proposta potser més sorprenent, inesperada: l'exposició d'unes vuitanta peces (dibuixos, gravats, olis i pastels) del surrealista francès André Masson (Bagny, Oise 1896-París 1987). La mostra «Masson & Bataille», presentada primer a Orléans (al final de 1993), rubrica la interrelació, humana i intel·lectual que André Masson i el filòsof Georges Bataille (1897-1962) mantingueren intensament durant llargs períodes de la seva vida. «Millor que ningú, Masson ha esdevingut l'il·lustrador de l'imaginari fecund i febril de

"Paisatge de Tossa de Mar"
1935.
Llapis de plom
sobre paper

seus universos paral·lels de la pintura i de l'escriptura» (Jean-Pierre Sueur, del catàleg de l'exposició).

Masson va viatjar per la Península (1934-1936) abans d'establir-se a Tossa. «Masson ha viscut, acompanyat de la seva muller i d'una neboteta, solitari en la Babel artística de Tossa. La casa de mariner, d'autèntica arquitectura popular que habita, davant el portal medieval de la Vila Vella, és la clausura que ha

surrealista, encasellat com a exponent de les possibilitats de l'«escriptura automàtica», és un dibuixant rítmic i espontani, un gravador eficaç, essencial, un pintor sense complexos, seduït –de vegades– per la intensitat plàstica d'un Picasso –Tauromàquies–, un artista culte, amb constants referències mitològiques.

Treballa a Tossa, però es deixa guiar per l'«imaginari», dibuixa Es Codolar, les atzavares, els paisatges de Guadix, Àvila i Montserrat, les tensions del món dels insectes, amb una càrrega subjectiva, personal i fantàstica.

Sobta, curiosament, retrobar –en definitiva– en les seves «visions» o interpretacions de la vida i de les coses de la península, quelcom de modern, estèticament revolucionari, però a la vegada tradicional –exòtic i romàntic–, habitual en testimoniatges gràfics o literaris d'altres coneguts intel·lectuals vinguts del nord, de l'Europa culte, progressista i clàssica, en el transcurs del segle passat o encara en ple segle XX.

Aquesta impressió caldria aprofundir-la, amb pèls i senyals, amb circumstàncies, noms i obres. L'espai d'una «crònica» només permet insinuar-la.

ENRIC MARQUÈS

Bataille. Entre els dos homes existia una comunió profunda. Els dos han inscrit l'amor, la violència i la mort al cor dels

allunyat l'artista *del mundanal ruid*» (Rafael Benet). Aquesta etapa, en la seva obra, és important i reveladora. El